

Ieva Simonaitytė

AUTOBIOGRAFIJA

(Autobiografija pirmą kartą paskelbta 1938 m. Kauno „Sakalo“ spaustuvėje išleistoje žemaičių poezijos ir prozos antologijoje „Žemaičiai“ (sudarė Stasys Anglickis. Kalba netaisyta).

Nuotraukoje – Petro Gintalo sukurto medalio, skirto Ievai Simonaitytei, averso fragmentas. 1987 m. Bronza, lieta, Ø 13 cm.

Mano biografija neįdomi, nes kam tai rūpi, kad gimiau, baigiantis devynioliktam amžiui, augau Aukštųjų-Vanagų smiltynuose, pušynuose ir šiluose, pastebėjau karo biauromus, daug vargau ir sirgau. Tai ir viskas.

Juk pasakyta išsamiai.

Išsamiai, tiesa, bet progai pasitaikius, vis dėlto norisi lyg ir pasigirti, lyg ir pasiguosti savo likimu.

Neatėjau į pasaulį kaip tokia, prie kurios lopšelio būtų kas dainavęs dainių man sukurtas dainas. Nepasirodžiau kaip žibanti kokia žvaigždė. Ne.

Man gimus, niekas nesidžiaugė, bet ir niekas nesisielėjo. Paguldė mane į „šiūpulį“ davė gerti ir valgyti, išrinko atitinkamas man kūmas, pakrikštijo.

„Rasi numirs, o jei ne, rasi paaugs kaip nors“, – kalbėjo.

Nemiriau, o atsidėjusi augau ir tarpau, ir anksti išėjau į žmones, pelnyti sau duoną.

Kiaulių neganiau, bet už tai žąsis. Kada jos, manęs neatsiklausiosios, lėkdavo į javus, verkdavau iš pykčio, o kada jos prūde prausdavosi ar paprūdy snausdavo – be galo jas mylėdavau. Tada jos būdavo tokios nekaltos, tokios baltos, tokios grakščios, kaip gulgės.

Žąsis ganydama vasarą arba sirgdama ir lovoje gulėdama žiemą, daug svajodavau. O tos svajonės tokios buvo gyvos ir ryškios, kad jų ne vieną dar ir šiandien atmenu. Tik svajonėse ir tematydavau

linksmų ir malonių žmonių. Tikrenybėje tokių stebėtinai menkai tepasitaikė. Jei drįsdavau užmiršti rūšciją apylinkę – kuris vaikas neužmiršta! – tai kartais grėsdavo net rykštės pavojus... Bet tai juk taip pat neįdomu.

Mylėjau kiekvieną gyvą daiktą – pradėdant slieku ir baigiantis arkliu. Verkdavau dėl besikamuojančio sauso smilty slieko, džiaugdavaus pamačiusi mandrų žirgą.

Vienuolikos metų būdama, pradėjau „rašyti“.

– Giesmę parašiau, – kartą pasigyriau mamai.

– Eik tu, kvaile! – sako mama, būdama tikra, kad giesmes rašyti galėjo tik pav. toks Martynas Liuteris, Sehmoik, Paul Gerhardt, arba bent jau Krist, Demkis, Mikelis Kibelka. O iš moterų tikrai jau niekas, jei ne tokia pav. Luise Henriette, Kurfüstin von Brandenburg...

– Na, paskaityk, – neatleidžiu ir kišu jai popieriuką po nosim. Mama tikrai skaito ir jau nusileidžia:

– Tad pridėk nors balsą¹, kaip giedosi giesmę be balso!..

Lauke gražiausias ir žaliausias pavasaris. Vyturiai čilba padangėse, miške kukuoja gegutė. Ant daržo tvoros užsikaria katytė – mano bičiulė – puikiai balansuodama vaikščioja ji rikių galvutėmis ir, sprandą ištiesusi, didžio ilgesio kamuojama, sustoja priešais mano langus; kelia uodegą, stato kuprą ir „verkia“, prašydama, kad išeičiau su ja pažaisti.

Bet aš nieko nematau ir negirdžiu, aš knisu po knygas, verčiu ir ieškau: ieškau giesmių! „balsų“ pavyzdžių. Gili mįslė! Nemoku ir nemoku pritaikinti. Esu tikra, kad tuokart įsibrėžė pirmoji raukšlė kaktoj.

Bet metus vėliau jau ne tik mama, bet ir tetos, ir geros kaimynės giedojo mano giesmę, kurią parašiau „ant balso“: „Dabar tave paliksiu, ak, sviete piktasis“. Tuokart moterėlės išpranašavo man garbingą ateitį:

– Tikrai ji sėdės kuriądien ceitungų redakcijoj.

O keletą metų vėliau „Tilžės Keleivis“ atspausdino mano „giesmę“: „Ak, karas, karas išgąstingas!“

– Mielai spausdiname Jūsų eiles – „gromatnyčioj“, – pastebėjo „Keleivio“ redaktorius: – bet kitą sykį neberašykite tokias ilgas...

Antrą kartą pamokino mane vienas žmogus.

Vėl prisiejo susimąstyti. Bet jau karo pavojų mačius, net – taip sakant – kulku Lietuje buvus (rusams paimant Klaipėdą), patrunų griovimą toli ir arti girdėjus, o be to, tasai karas tęsiasi ir tęsiasi – tai parašyk tu man dabar, vaike, trumpą eilėrašį!

1919 metai išpainiojo jaunąją sielą iš visokių neaiškumų. Maž. Lietuvos gyventojams pasidalinus į ryškias dvi sroves: čia vokiečiai, čia lietuviai, žinojau, kur man pasidėti.

O paskui prasėdėta penkiolika metų prie rašomo stalo: konoroje, redakcijoje, biure, na, ir namie, kur ne viena išdygo novelė, ne vienas išvydo dienos šviesą eilėraštis, ne vienas įpusėjo romanas ir atsidūrė retas spaudoje, kiti... degančiame pečiuje... Visur daug dirbta ir visada buvo žmonių, kurie faktais galėjo įrodyti, kad „niekam netinku“. Patikėjau.

Bet šiandien jau esu „nepriklausoma“. Pradėjau vėl daug rašyti: ir romanų ir novelių, bet užbaigti nieko negaliu.

„Aukštųjų Šimonių likimo“ istorija taip pat dar neužbaigta...

¹ Balsas – melodija.